

'נחשון – הקסטל'

שימשה כספינת דיג באוקיינוס, שהפליגה למסעות ארוכים. היו בה מתקנים לאגירת מים ומחסני קירור. בעל הספינה היה צרפתי שעמד בראש קואופרטיב של דייגים.

שמה המלא של הספינה היה 'נחשון – הקסטל' והיא נקראה ע"ש הקרב הקשה על הקסטל שנערך סמוך למועד יציאתה.

יצאה ב - 14 באפריל 1948 מבנדול (צרפת), כשעל סיפונה 550 מעפילים. בהיותה 30 מיל מחופי הארץ ניסו חיילים בריטיים להשתלט עליה ונתקלו בהתנגדות. רק בעזרת סילוני מים וגז מדמיע השתלטו לבסוף על האוניה. היא נגררה לחיפה ב-28 באפריל והמעפילים גורשו לקפריסין. 'נחשון' הייתה הספינה האחרונה שמעפיליה גורשו לקפריסין.

מפרט טכני

שמות קודמים	Tadorne
שם צופן	תמר, קסטל
שנת בניה	1897
סוג כלי השייט	ספינת דיג עשויה ברזל, מסוג "מכמורתן". נמוכה, 2 תרנים, מכונות מאחור, 46 מ' אורך, 7.5 מ' רוחב, 4 מ' עומק
תפוסה	400 טון.
הנעה	פחם
מהירות	7-6 קשרים.

רכש והכנה

הרוכש	המוסד לעלייה ב' בצרפת, באמצעות מתווך צרפתי שרכש את הספינה ורשם אותה בשמו של רב החובל וויל, יהודי צרפתי, בדימוס מהצי הצרפתי. דגלה הצרפתי לא הוחלף.
מקום הרכישה	La Rochelle במפרץ ביסקאי, צרפת.
נתיב שייט לנמל ההכנה	הספינה הוכנה במקום רכישתה, ואחר כך הפליגה לאורך החוף למיצר בוניפצ'יו, בין סרדיניה לקורסיקה, לסידורים נוספים.
גילוי בריטי בשלב זה	ייתכן ושירות הביון הבריטי הדליף לצרפתים כי הספינה מיועדת להברחת נשק, כדי למנוע את הפלגתה.
נמל ההכנה	לה – רושל ומעגן פרופוריאנו ליד בוניפצ'יו, קורסיקה.
צוות הכנה	פולי פרקש (שאל בר-זאב) ויוסף אלמוג
ארגון הספינה להעפלה	הספינה הייתה מצוידת בשתי סירות גומי ל-45 איש כל אחת, וסירת עץ קטנה ל-14 איש. הותקנו בה סידורי לינה ושירותים. העצים לבנייה הובאו ממחסני המוסד במרסיי.
כמות הדלק, מים ומזון	פחם ומים לחמישה עשר יום, וכן מזון

צוות ומלואים

מפקד הספינה	יוסף אלמוג – פלי"ם.
מלואים נוספים	ישראל שינקמן - מתנדב מארצות הברית, מכונאי – משה, שליח תנועה באירופה, דרום אפריקאי במוצאו. מיכאל גצוביץ (גל) מגויס לפלי"ם מקרב המעפילים עוד בהפלגה הראשונה.
גדעוני	שלום בורשטין.
רב חובל	צרפתי
צוות	14 מלחים צרפתיים.

העלאת מעפילים

נמל / אזור ההעלאה	בנדול, דרום מזרח צרפת.
יחס השלטונות	לא היה מגע ושיתוף פעולה. ההעלאה נעשתה בהסתר.
מספר מעפילים	550
מוצא ושיוך תנועתי	מפא"י, פועלי ציון, התאחדות, נוחם – 138; דרור, הנוער לאחדות העבודה, פח"ח – 138; השומר הצעיר – 102; איחוד, הנוער הציוני – 67; מזרחי – 22; בית"ר – 8; שונים – 75. בסה"כ- 346 גברים ו- 204 נשים וביניהם 13 ילדים עד גיל 13; 89 בני נוער בגיל 18.
מחנה המעפילים	סמוך לנמל בנדול. היו בו יהודים צרפתיים ואנשי פלמ"ח. המעפילים, שהובאו ממחנות שונים בדרום צרפת רוכזו בו מספר ימים לפני ההפלגה.
דרך הגעה לאזור ההעלאה	ברגל מהמחנה.
ההעלאה	ב- 13 באפריל בשעה 23:00 נלקחו המעפילים ברגל אל מקום ההעלאה. הם הועברו בסירות ובחבלים לספינה, שעגנה במרחק כ- 200 מ' מן החוף. הערה: העלאה ראשונה לספינה נערכה עוד בתחילת מרס 1948. בהסתר, באמצעות סירות גומי, הועלו 530 מעפילים. בהיותה בלב ים חל קלקול טכני במערכת ההנעה והוחלט להעביר את האנשים לספינה 'יחיעם' שהפליגה למטרה זו מאיטליה רק עם 236 איש. ההעברה הייתה ב- 12 במרץ 1948 ליד האי מונטה כריסטו. 'נחשון' חזרה לנמל בסטיה בקורסיקה, שם תוקנה והוכשרה להפלגה הנוכחית.

ההפלגה

תאריך ההפלגה ושעה	14 באפריל עם שחר. כשביקשה הספינה לצאת מהנמל, חלה תקלה במדחף כתוצאה מחבל שנכרך סביבו. לאחר כמה שעות תוקנה התקלה.
נתיב ההפלגה	מבנדול לאורך החוף הצרפתי, טולון (Toulon), ומשם בנתיב הרגיל לארץ ישראל.
אירועים בדרך	מדיווחים צרפתיים עולה כי ב- 14 באפריל נעצרה ספינת מעפילים ל- 24 שעות ליד חוף לקטיאן בסביבת טולון עקב קלקול במנוע. לבסוף הפליגה ללא עזרה. ב- 21 באפריל מדווחת הספינה כי נגמרו המים למנועים, ויש צורך ב- 30 טון מים. הספינה ביקשה רשות להיכנס לנמל בכרתים כדי להצטייד במים. באותו יום ניסו שלוש משחתות צרפתיות לתפוס את הספינה, שנראתה ליד טולון. קלקול נוסף במנועים גרם להוראה להעביר את מעפילים לספינה 'משמר העמק' ("מיכל") אך הדבר לא התבצע.

עימות עם הבריטים

גילוי וליווי בריטי	ב- 24 באפריל התקרבה משחתת, אולם הספינה לא נעצרה והמשיכה לכרתים. ב- 26 באפריל משעות אחר הצהרים, החלו שתי משחתות בריטיות ללוות את הספינה.
הכנות לעימות והוראות	להתנגד עד כמה שניתן להשתלטות בריטית.
העימות ותוצאותיו	ב- 26 באפריל, במרחק של כ- 30 מיל מול חופי תל-אביב, התכוננו חיילים בריטים להשתלט על הספינה. עם עלייתם, נתקלו בהתנגדות, ושניים מהם הושלכו לים. בשעה 21:30, נלכדה הספינה והובלה לחיפה. הבריטים נאלצו להשתמש באלות כדי להתגבר על ההתנגדות, וגם התיזו מים באמצעות זרנוקים וירו פצצות גז מדמיע.
תקשורת לארץ בעימות	עם התחלת העימות נותק הקשר והמכשירים הוסלקו.

חילוץ מלווים

הוראות והכנות לחילוץ	על המלווים לרדת לסליק שהוכן בספינה.
----------------------	-------------------------------------

תוצאות

לאן הגיעו המעפילים	לקפריסין. הספינה עצמה נשארת בחיפה, ולאחר הכרזת המדינה הפליגה חזרה לצרפת לשם מכירתה.
--------------------	---